

"Cenâb-ı Hakk'tan hukuk-u hayatını 'Yâ Hak' deyip hazine-i rahmetten istiyorlar." Hukuk-u hayat istemek ne demektir, halka-i zikirde çalışmak nasıl olur?

Eşyanın intizamlı ve ahenkli bir şekilde çalışması ve işlemesi, zaten fitri bir zikir ve ibadet hükmündedir. **Mesela, bir arının** kovanından çıkıp çok uzaklara gitmesi, sonra birçok çiçeklerden polen alıp tekrar yolunu bularak kovanına dönmesi ve insanlara dünyanın en tatlı ve şifalı balını vermesi, sevk-i İlahi ile olan fitri bir zikir, doğal bir ibadet şeklidir.

"Vakit-be-vakit, lisan-ı istidat ile, Cenâb-ı Haktan hukuk-u hayatını 'Yâ Hak' deyip hazine-i rahmetten istiyorlar. Baştan başa da, hayata mazhariyetleri lisanıyla 'Yâ Hayy' ismini zikrediyorlar..."(1)

Kaysı çekirdeğinin içinde kaysı ağacı ve onun özellikleri saklıdır. Lakin bu kaysı çekirdeğinin açılıp ağaç olabilmesi için kendinin dışında birçok şartların yerine gelmesi gerekiyor. Hava, su, güneş ve toprak ortamlarının bu çekirdeğe hizmet etmesi gerekiyor ki çekirdek kabiliyet dili ile Allah'ın bu ortamları hazır etmesi için Allah'a dua ediyor.

Hukuk-u hayat aslında bu manaya geliyor. Yani kaysı çekirdeğinin içinde kaysı programının olması tek başına yeterli değil, dış etkenlerinde hazırlanması gerekiyor ki bu da ancak sonsuz kudret ve irade ile mümkün olabilir. Yani kaysı hâl dili ile şu duayı ediyor; "*Ey Allah'ım, beni kaysı olmak için programladın, öyle ise hakk-ı hayatımı yerine getirecek zemini hazırla...*"

(1) bk. [Sözler, On Yedinci Sözün İkinci Makamı.](#)